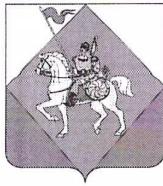

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
Совет
Староалпаровского сельского
поселения Алькеевского
муниципального района

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКА
Әлки муниципаль район
Иске Алпар авыл жирле
Советы

422877, РТ, Алькеевский район, с. Старое
Алпарово, Северная, 29
тел: : 8 (84346) 72-553

Адресы: 422877, РТ, Әлки районы, Иске
авылы, Тонъяк, ур., 29
тел: 8 (84346) 72-553

РЕШЕНИЕ

Иске Алпар авылы

2022 елның 9 марта

КАРАР

47№

Татарстан Республикасы Әлки
муниципаль районы «Иске Алпар
авыл жирлеге» муниципаль
берәмлеге Уставына үзгәрешләр
һәм өстәмәләр кертү турында

2003 елның 06 октябрендәге «Россия Федерациясендә жирле
үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы
Федераль закон (соңғы үзгәрешләр белән), 2004 елның 28 июлендәге
«Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 45-ТРЗ номерлы
Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Әлки районы
прокуратурасының хокукий инициативасын өйрәнеп, Татарстан
Республикасы Әлки муниципаль районы «Иске Алпар авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге Уставының 85,86 статьясы нигезендә Иске Алпар
авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы “Иске Алпар
авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Советының 2018 елның 11
октябрендәге 27 номерлы карары (2019.11.11, 19№, 2020.23.10.7№
үзгәрешләр белән) белән расланган Татарстан Республикасы Әлки
муниципаль районы Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертергә (1нче
кушымта).

2. Әлеге карар гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә үз көченә
керә.

3. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Иске
Алпар авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм
өстәмәләр кертү турында» карарны гамәлдәге законнарда билгеләнгән
тәртиптә дәүләт теркәвенә жибәрергә.

4. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Иске Алпаратыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр нәм ёстәмәләр керту түрында» каарны, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Иске Алпар авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының яңа редакциясен дәүләт теркәвенә алганнан соң Иске Алпар авыл жирлеге территориясендә Татарстан Республикасы, Әлки районы, Иске Алпар авылы, Төньяк ур., 29 йорт (жирле үзидарә бинасы), Иске Алпар авылы, Төньяк урамы, 29 йорт (мәдәният йорты) адресы буенча маҳсус жиһазландырылган стендларда урнаштырырга нәм Әлки муниципаль районының рәсми <http://alkeevskiy.tatarstan.ru> сайтында нәм Татарстан Республикасының рәсми pravo.tatarstan.ru порталында бастырып чыгарырга.

5. Әлеге каарның үтәлешен контролльдә тотуны үз ёstemә алам.

Совет Рәисе,
Татарстан Республикасы
Әлки муниципаль районы
«Иске Алпар авыл жирлеге»
муниципаль берәмлек башлыгы,

Р.Р.Салахов

Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы "Иске Алпар авыл" муниципаль берәмлеге Советы карарына 1 нче күшымта

Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы "Иске Алпар авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр

5 статьяда (жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре):

5 статьяның 1 өлешендәге 9 пунктын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:
«9) жирлек территориясен төзекләндерү қагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контролъне гамәлгә аширу, аның предметы булып жирлек территориясен төзекләндерү қагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәэмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән қагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;».

6 статьяда (жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә жирле үзидарә органнары хокуклары):

1 пунктка түбәндәге эчтәлекле 17 пунктча өстәргә:

«17) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исерек затларга ярдәм күрсәту чарапарын гамәлгә аширу.».

10 статьяда (жирле үзидарәне гамәлгә ашируда халыкның турыдан-туры катнашуы):

10 статьяга түбәндәге эчтәлекле 14 пункт өстәргә:

«14) инициатив проектлар;».

II бүлеккә 15.1 статьясын түбәндәге редакциядә өстәргә:

«15.1 статья. Инициатив проектлар

1. Жирлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә аширу максатларында жирле администрациягә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә жирле үзидарә органнарына хәл итү хокуки бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча инициатив проект кертелергә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә аширыла ала торган жирлек территориясенең бер өлешен билгеләү тәртибе жирлек Советының

норматив хокукий акты белән билгеләнә.

2. Инициатив проектны керту инициативасы белән уналты яшкә житкән һәм тиешле Жирлек территориясендә яшәүче кимендә ун гражданы булган инициатив төркем, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, авыл торак пункты старостасы (алга таба - проект инициаторлары) чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны Жирлек Советының норматив хокукий акты белән киметлергә мөмкин. Жирлек Советының норматив хокукий акты нигезендә проект инициаторы булу хокуки шулай ук тиешле Жирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проект үз эченә түбәндәгә мәгълүматларны алырга тиеш:

- 1) жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирау;
- 2) әлеге проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;
- 3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирау;
- 4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәклө чыгымнарны алдан исәпләү;
- 5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган срокы;
- 6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынуучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) эштә катнашуы турында белешмә;
- 7) инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләменнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, жирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү;
- 8) жирлек Советының норматив хокукий актында билгеләнгән тәртип нигезендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак жирлек территориясенә яисә аның өлешенә күрсәтмә;
- 9) Жирлек Советының норматив хокукий актында каралган башка белешмәләр.

4. Жирлек Башкарма комитетына кертелгәнче инициатив проект гражданнар жыенында, жыельшинында яисә конференциясендә, шул исәптән территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыельшинында яисә конференциясендә, инициатив проект турында фикер алышу, жирлектә яшәүчеләрнең яисә аның өлешенең мәнфәгатьләренә туры килүен билгеләү, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук инициатив проектны хуплау өчен гражданнар жыенында, жыельшинында яисә конференциясендә каралырга тиеш. Шул ук вакытта бер жыенда, бер жыельшта яки гражданнарның бер конференциясендә берничә инициатив проектны карау мөмкин.

Жирлек Советының норматив хокукий акты белән шулай ук гражданнарны сораштыру, аларның имзаларын жыю юлы белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Инициатив проектны гамәлгә керткәндә проект инициаторлары Жирлекнең Башкарма комитетына гражданнар жыены, жыельши яисә

конференциясе беркетмәсен, гражданнардан сораштыру нәтижәсен һәм (яисә) инициатив проектка Жирлек халкы яисә аның өлеше тарафыннан ярдәм күрсәтүне раслый торган имзаланган кәгазыләрне беркетә.

5. Инициатив проектны жирле администрациягә керту түрындагы мәгълүмат инициатив проект жирле администрациягә кертелгәннән соң өч эш көне эчендә әлеге статьяның З өлешендә, шулай ук проект инициаторлары түрында күрсәтелгән белешмәләр "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендәге муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнарга Жирлекнең башкарма комитетына кисәтү һәм тәкъдимнәрен, биш эш көненнән артмаган вакытта, тәкъдим итү срогын күрсәтеп, тәкъдим итү мөмкинлеге түрында хәбәр ителә. Искәрмә һәм тәкъдимнәрен уналты яшькә житкән Жирлек халкы жибәрергә хокуклы. Күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге жирлек кергән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла. Авыл торак пункты гражданнарына әлеге мәгълүмат авыл торак пункты старостасы аша житкерелергә мөмкин.

6. Инициатив проект Жирлек Башкарма комитеты тарафыннан аны керткән көннән алып 30 көн эчендә һичшикsez каралырга тиеш. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты инициатив проектны карау нәтижәләре буенча түбәндәгә карапларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендей эшләүне жирле бюджет түрындагы карап белән каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә тиешле максатларга жирле бюджет проектын төзү һәм карау тәртибенә туры китереп (жирле бюджет түрындагы карапга үзгәрешләр керту) дәвам итәргә;

2) инициатив проектка ярдәм итүдән баш тартырга һәм инициатив проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проектны инициаторларына кире кайтарырга.

7. Жирле администрация инициатив проектка ярдәм итүдән баш тарту түрындагы карапны түбәндәгә очракларда кабул итә:

1) инициатив проектны керту һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның Россия Федерациясе федераль законнары һәм башка норматив хокукий актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукий актлары таләпләренә, муниципаль берәмлек уставына туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарында кирәклө вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) аларны формалаштыру чыганагы булып инициатив түләүләр тормаса, инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акча күләмендә жирле бюджет акчалары булмау;

5) инициатив проектта тасвиrlанган проблеманы нәтижәлерәк ысул белән хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проект конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган дип тану.

8. Жирлекнең башкарма комитеты ә әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пункттында каралған очракта проект инициаторларына бергәләп инициатив проектны эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны компетенцияләре нигезендә жирле үзидарә органы яисә дәүләт органы карамагына тәкъдим итәргә хокуклы.

9. Инициатив проектларны күрсәту, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү тәртибе Совет (Жирлек Советы вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы гражданнар жыены) тарафыннан билгеләнә.

10. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансферлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен чыгарыла торган инициатив проектларга карата инициатив проектта булырга тиешле белешмә составына таләпләр, инициатив проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларны хуплаудан баш тарту өчен нигезләр, мондый инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе һәм критерийлары Татарстан Республикасы законы һәм (яисә) башка норматив хокукий акты нигезендә билгеләнә. Бу очракта 2003 елның 06 октябрендәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26_1 статьясындагы 3, 6, 7, 8, 9, 11 һәм 12 өлешләре таләпләре қулланылмый.

11. Жирлекнең башкарма комитетына эчтәлеге буенча шундый ук ёстенлекле проблемаларны тасвиirlap берничә инициатив проект кертелгән очракта, жирле администрация конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проект инициаторларына хәбәр итә.

12. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү төзү һәм эшчәнлек тәртибе Жирлек Советының норматив хокукий акты белән билгеләнгән коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә. Коллегия органның (комиссиянең) составы Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан төзелә. Мондый чакта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми санының яртысы Жирлек Советы тәкъдиме нигезендә билгеләнергә тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә коллегиаль орган (комиссия) конкурс нигезендә сайлап алуны уздырганда инициатив проектны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэммин ителергә тиеш.

13. Проект инициаторлары, тиешле Жирлек территориясенدә яшәүче гражданнар жыны, жыелышы яисә конференциясе тарафыннан вәкаләтләр бирелгән башка гражданнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган формада ижтимагый контролъне гамәлгә ашырырга хокуклы.

14. Жирлек Башкарма комитетының инициатив проектын карау, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы, шул исәптән акчаларны қуллану, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мәлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендәге муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Жирлек Башкарма комитетының инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру

тәмамланған көннән алып 30 календарь көн эчендә Жирлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге жирлек көргән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла. Авыл торак пункттердә гражданнарга күрсәтелгән мәгълүматны авыл торак пункттердә старостасы житкерергә мөмкин.»;

19 статья (гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышуулар):

19 статьяның 11 пункттын яңа редакциядә бәяп итәргә:

«11. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияне ызынлау кагыйдәләре проектлары, территорияләрне төзекләндөрү кагыйдәләре проектлары, расланган документларның берсенә үзгәрешләр көртүне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлекеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы караплар проектларына, рөхсәт ителгән төзелешнән ин чик параметрларыннан тайпылууга, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындагы караплар проектларына, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре булмаганды, жир биләмәләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалану рөхсәт ителгән бер төрне мондый файдалануның башка төренә үзгәрту мәсьәләләре буенча шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар нигезендә гавами тыңлаулар яисә ижтимагый фикер алышуулар үткәрелә»;

20 статьяда (Гражданнар жыелышы):

1 пунктта «һәм Жирлек жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары» сүзләреннән соң «инициатив проектларны керту һәм аларны карау мәсьәләләре буенча фикер алышу» сүзләрен өстәргә;

7 пунктка түбәндәгә эчтәлекле абзац өстәргә:

«Инициатив проектлар керту һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында уналты яшкә житкән шуши территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны керту мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.».

22 статьяда (Гражданнар жыене):

3 пунктка түбәндәгә эчтәлекле 4.1 пунктчасын өстәргә:

«4.1) 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә торак пункт территориясенең әлеге өлешендә гражданнарының

ұзара салымы қараларын керту һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча жирлек составына керә торған торак пункт территориясе өлеشنдә;»;

3 пункттың 6 пункттасын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«6) авылара территориядә урнашкан торак пунктта яңа төзелгән жирлек булдыру турында халық инициативасын күрсәту максатларында, шулай ук, әгәр аның сайлау хокуқына ия халкы саны 300 кешедән артмаса, яңа төзелгән жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын билгеләү мәсьәләсе буенча яңа төзелгән жирлектә»;

4 пунктты яңа редакциядә бәян итәргә:

«4. Әлеге статьяның 3 пунктындағы 4.1 пункттасында караплан очрактан тыш, гражданнар жыены жирлек башлығы тарафынан мөстәкыйль рәвештә яки жирлектә яшәүчеләрнең 10 кешедән ким булмаган төркеме инициативасы буенча чакырылырга мөмкин.»;

4 пункттың 4.1 пункттасы түбәндәге эчтәлек белән тулыландырырга:

«Әлеге статьяның 3 пунктының 4.1 бүлегендә караплан гражданнар жыены, 10 кешедән дә ким булмаган санда торак пункт территориясенең тиешле өлешендә яшәүче кешеләр төркеме инициативасы белән жирлек советы тарафынан чакырылырга мөмкин.

Гражданнар жыены үткәрелә торған торак пункт территориясенең бер өлеше чикләре Жирлек Советы қарары белән жирле әһәмияттәге тиешле мәсьәләләрне хәл итүдә торак пункт территориясенең күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең мәнфәгатьләрен яклау критериеннән чыгып билгеләнә.»;

9 пунктта «торак пунктта яшәүчеләр» сүzlәреннән соң «(яисә аның территориясе өлешиләре)» сүzlәрен өстәргә;

23 статьяда (Гражданнарны сораштыру):

2 пунктта түбәндәге эчтәлекле жөмлә өстәргә: «Гражданнардан инициатив проектка ярдәм итү турындағы фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча сораштыруда инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән Жирлектә яисә аның өлешендә уналты яшкә житкән яшәүчеләр катнашырга хокуклы.»;

3 пунктка түбәндәге эчтәлекле 3 пунктта өстәргә:

«3) инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр - шуши инициатив проектка ярдәм итү турында гражданнарын фикерен ачыклау өчен.»;

5 пункттың беренче абзацында «Жирлек Советы. Каарда» сүzlәрен «Жирлек советы» сүzlәренә алмаштырырга. Гражданнардан сораштыру үткәрү өчен «Интернет» мәгълүмат-телеқоммуникация чөлтәрендәге муниципаль берәмлек сайты кулланылырга мөмкин. Каарда»;

5 пунктка түбәндәге эчтәлекле 6 пунктча өстәргә:

«6) «Интернет» мәгълумат-телекоммуникация чөлтәрендә муниципаль берәмлек сайтыннан файдаланып гражданнардан сораштыру үткәрелгән очракта, сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.»;

7 пунктның 1 пунктасында «жирлекнең жирле үзидарә органнары» сүzlәреннән соң «яисә жирлектә яшәүчеләрне» сүzlәрен өстәргә;

16.1 статьяның 6 пунктын түбәндәге эчтәлекле 4.1 пунктасын өстәргә:

«4.1) авыл торак пунктында яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия мәсъәләләр буенча инициатив проект керту инициативасы белән чыгыш ясарга хокуклы;»;

38 статьяда (Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату):

1 өлешнең 7 пунктын яңа редакциядә бәян итәргә:

«7) Россия Федерациясе гражданлыгын яки чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, чит дәүләт гражданлыгы (подданствосы) яки яшәүгә рәхсәт бирү төре яисә Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә дайми яшәү хокукуын раслый торган яки Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокукуы булган чит ил гражданына башка документ булу;»

44 статьяда (Жирлек башлыгы вәкаләтләренең вакытыннан алда туктату):

44 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«44 статья. Жирлек башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек башлыгы вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән эштән китү;
- 3) 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 741 статьясы нигезендә эштән китү;
- 4) 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;
- 5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә эшкә сәләте чикләнгән дип тану;
- 6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип иғылан ителсә;
- 7) ана карата судның гаепләү каары законлы көченә керү;
- 8) дайми яшәү өчен Россия Федерациясеннән китү;

9) Россия Федерациисе гражданлыгын яки чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациисе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын тұктату, чит дәүләт гражданлыгы (подданство) яки яшәүгә рөхсәт бириү төре яисә Россия Федерациисе гражданының чит дәүләт территориясендә дайми яшәү хокуқын раслый торған яки Россия Федерациисeneң халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуқы булған чит ил гражданына башка документ булу;»

10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

11) суд тәртибенде сәламәтлек торышы буенча Жирлек башлығы вәләкатләрен гамәлгә ашырырга сәләтсез дип билгеләү;

12) 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациисендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгәндә;

13) муниципаль берәмлек чикләрен үзгәрту аркасында муниципаль берәмлектә сайлаучылар саны 25 проценттан күбрәккә арту.

2. Жирлек башлығының вәкаләтләре шулай ук муниципаль берәмлек башлығы, аның ире (хатыны) həm балигъ булмаган балалары 2013 елның 7 маенданы «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациисе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны həm булдыруны, акчалар həm кыйммәтле әйберләрне чит ил финанс инструментларына ия булуны həm (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән тыюны үтәмәгән очракта, Россия Федерациисе Президентының ышанычын югалтуга бәйле рәвештә вакытыннан алда тұктатыла.

3. Муниципаль берәмлек вәкиллекле органы вәкаләтләре чоры тәмамланганчы алты айдан да кимрәк вакыт қалған булса, Жирлек башлығын сайлау яңа сайланган Жирлек Советының беренче утырышында гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек башлығының вәкаләтләре вакытыннан алда тұктатылған очракта, Жирлекнең яңа башлығы Жирлек Советының якындагы утырышында, вәкаләтләр шул рәвешле тұктатылған көннән алты айдан артмagan срокта сайланы.

Жирлекнең яңа Башлығы сайлана торған Жирлек Советы утырышын Жирлек башлығының вәкаләтләре вакытыннан алда тұктатылған көннән алты ай узгач иң өлкән Жирлек Советы депутаты алыш бара.

Әгәр Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге үңай тавыш бирсә, депутат Жирлекнең башлығы итеп сайланган санала.

5. Жирлек башлығы вәкаләтләре вакытыннан алда тұктатылған яки аңа карата суд карары буенча сак астына алу рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чарапары кулланылған яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерелгән очракта, аның вәкаләтләрен Жирлек башлығы урынбасары башкара.

Жирлек башлығы урынбасары булмаганда Жирлек башлығы вәкаләтләрен вакытлыча депутаттар, депутатларның инициатив

төркемнәре тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан жирлек Советының яқындагы утырышында сайланган Жирлек Советы депутаты башкара.

Жирлек башлыгы, Жирлек башлыгы урынбасары, яки Жирлек Советы депутаты тарафыннан вәкаләтләр башкару срокы муниципаль берәмлекнең элеккеге башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән алыш алты айдан арта алмый.

47 статьяда (Башкарма комитет вәкаләтләре):

2 пунктка түбәндәгә эчтәлекле 19 пунктча өстәргә:

«19) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.» ;

Уставның 47 статьясындагы 1 өлешен түбәндәгә эчтәлекле пункт өстәргә:

13) жирлек территориясен төзекләндерү қагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы булып жирлек территориясен төзекләндерү қагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәэммин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән қагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру, шулай ук жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан аеруча саклана торган табигать территорияләреннән файдалануны, саклауны, урманнардан файдалануны оештыру;

47 статьяның 3 өлешен яңа редакциядә бәян итәргә:

«3. Жирлекнең башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыручи вәкаләтле орган булып тора.

1. Муниципаль контроль өлкәсендә жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә:

1) муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда дәүләт контроле (кузәтчелеге), муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;

2) муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) әлеге Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

2. Жирле әһәмияттәгә, муниципаль район, шәһәр округы, шәһәр эчендәге бүленеше булган шәһәр округлары, шәһәр эчендәге районнар, муниципаль округлар мәсьәләләре буенча муниципаль контрольнең тиешле төрләрен гамәлгә ашыруны жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә тапшыру

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләрен жирлекнең башкарма комитеты органнарына мондый органнарның статусын билгеләүче хокукий актлар нигезендә йөкләргә мөмкин.

Юридик затларны, шәхси эшмәкәрләрне тикшерүләрне оештыру һәм уздыру белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата муниципаль контрольне гамәлгә ашыру 2008 елның 26 декабрендәгеге «Дәүләт контролен

(күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында» 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.».

56 статьяда (Жирлек Советы депутаты, башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре):

56 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Уз вәкаләтләрен дайми нигездә гамәлгә ашырмаучы Жирлек Советы депутатына, башка вазыйфаи затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр 2009 елның 12 февралендәге «Татарстан Республикасында вәкиллекле орган депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм Жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Уз вәкаләтләрен дайми нигездә гамәлгә ашырмаучы Жирлек Советы депутатына озынлығы тулаем алганда аена ике һәм алты эш көненнән кимрәк булмаган чорга эш урынын (вазыйфасын) саклап калу гарантияләнә.».

63 статьяда (Жирлекнең муниципаль хокукий актлары системасы):

4 пунктка түбәндәге эчтәлекле 4.1, 4.2 пунктчалар өстәргә:

«4.1. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукий актлар, эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләрне ачыклау максатларында, тиешле Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль норматив хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә экспертиза үткәрелергә мөмкин.;

4.2. Эшмәкәрлек һәм башка икътисадый эшчәнлекне гамәлгә ашыруга һәм аларның үтәлешен бәяләү муниципаль контроль кысаларында гамәлгә ашыруга, административ җаваплылыкка тартуга, лицензияләр һәм башка рөхсәтләр, аккредитация, бәяләүнең һәм экспертизаның башка рәвшешләрен бирүгә бәйле муниципаль норматив хокукий актларда булган мәжбүри таләпләрне куллануны билгеләү һәм бәяләү тәртибе (алга таба - мәжбүри таләпләр) 2020 елның 31 июлендәге «Россия Федерациясендә мәжбүри таләпләр турында» 247-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән мәжбүри таләпләрне куллану принципларын исәпкә алып муниципаль норматив хокукий актлар белән билгеләнә».

66 статьяда (Муниципаль хокукий актларны әзерләү):

4 пункка түбәндәге эчтәлекле 3 пунктча өстәргә:

"3) гадәттән тыш хәлләр вакытында табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне бетерү максатларында эшләнгән норматив хокукий актлар проектлары".

4 пунктта «эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен бурычлар» сүзләрен «эшмәкәрлек һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен мәжбүри таләпләр, инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен бурычлар» сүзләренә алмаштырырга.

5 пунктта «инвестиция эшчәнлеге» сүзләрен «башка икътисадый эшчәнлек» сүзләренә алмаштырырга.

78 статьяда (Жирлектә бюджет процессы):

7 өлешнең 2 абзацына түбәндәге эчтәлекле алтынчы абзац өстәргә:

«Россия Федерациясенең милли үсеше максатларын һәм гавами хакимият органнары эшчәнлегенең аларга ирешүе юнәлешен билгели торган документларда;»

78 статьяның 3 пунктын үз көчен югалткан дип танырга.

80 статьяда (Гражданнарның үзара салым акчалары):

1 пунктта «торак пункт» сүзләреннән соң «(яисә аның территориясе өлешләре)» сүзләрен өстәргә;

2 пункту «4.1 пунктында» сүзләрен «4.1 һәм 4.3 пунктларында» сүзләренә алмаштырырга.

XIII бүлекне түбәндәге эчтәлекле 80.1 статьясы өстәргә:

«80.1 статья. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс яғыннан һәм башкача тәэммин итү

1. 2003 елның 06 октябрендәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясында каралган инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итү чыганагы, шул исәптән муниципаль берәмлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэммин итү максатларында бирелгән инициатив түләүләр күләмнәрен һәм (яисә) Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансферларны исәпкә алыш төзелгән, муниципаль берәмлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэммин итү максатларында бирелгән инициатив проектларны гамәлгә ашыруга жирле бюджет турында карап белән каралган бюджет ассигнованиеләре булып тора. <http://vsrv065-app10.ru99-loc.minjust.ru/content/act/96e20c02-1b12-465a-b64c-24aa92270007.html>

2. Инициатив түләүләр астында гражданснарның, шәхси эшмәкәрләрнең һәм һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә берләшкән юридик затларның конкрет инициатив проектларны гамәлгә ашыру максатларында. ихтыярый нигездә түләнә торган һәм Россия

Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетка күчерелә торган акчалары аңлашыла.

3. Инициатив проект гамәлгә ашырылмаган очракта, инициатив түләүләрне жирле бюджетка күчергән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләрнең калган өлеше, күрсәтелгән түләүләрне жирле бюджетка күчергән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш.

Жирле бюджетка күчерелгән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе Жирлек Советының норматив хокукий акты белән билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынган затларның ихтыярый мөлкәти һәм (яисә) хезмәттә катнашу рәвешендә дә тәэмин итelerгә мөмкин.».

87 статьяда (Жирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр керту турында карар)

87 статьяның 2 пунктын яңа редакциядә бәян итәргә:

«2. Жирлек Уставы, әлеге Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль хокукий акт Дәүләт теркәве узганнан соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм Жирлек территориясендә максус мәгълүмат стендларында һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендәге «Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми порталы» нда (PRAVO.TARSTAN.RU), шулай ук Россия Юстиция министрлыгы «Россия Федерациясендә норматив хокукий актлар» порталында (pravo-minjust.ru, pravo-minjust.ru) рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка житкергәннән) үз көченә керә. Жирлек башлыгы теркәлгән Жирлек Уставын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында Жирлек Советы карарын муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан Жирлек Уставы, 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законының 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр керту турында муниципаль хокукий акт турында белешмәләр керту хакында хәбәрнамә кергән көннән соң жиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) тиеш.»